

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h ali gld. 6.60
pol leta 6 . 60 . . . 3.30
četrť leta 3 . 40 . . . 1.70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1.60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnništvo.

Oglaš in poslanice
se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnina in oglašje je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakoletno 1 gld. 80 kr. — Oglašje v „Slov. knjižnici“ se računja po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Tretja stranka in nje kandidat.

„Edinost“ je priobčila 24 dva dopisa, v katerih je govora o kandidaturi našega rojaka, poznatega spretnega žurnalista gosp. Frana Podgornika. V zadnjem dopisu pa govori dopisnik iz Prvačine tudi o nekaki tretji stranki, čes, da „ako bode ta neznosni strankarski prepir na Goriškem trajal še nadalje, primorani bomo goriški Slovenci obrniti hrbet obema taborjema ter si ustanoviti novo stranko, v kateri naj se ne bo proizvajal prepir o klerikalizmu in o liberalizmu, pač pa bo vsakdo — bodi lajik ali duhovnik — dolžan delati vsopredno in zložno iz vse svoje duše in z vsemi svojimi močmi v prosep našega trpečega naroda.“ Potem govori dopisnik še o neslogi, kako je bila pogubonsna velikim državam in končno nasvetuje kandiduro g. Frana Podgornika, čes: „Tako bi najlepše obsodili sedanji malenkostni prepir!“

Temu najvremu rodoljubi torej ne zadoščata 2 stranki, on hoče imeti še tretjo, za katero ima že tudi kar svojega kandidata. Ni mu dosti prepira v deželi med obstoječima strankama, marveč iz teh dveh hoče nabrati ljudij za tretjo stranko, menda za to, da bo razdor še večji, kajti da bi ta pot peljala do tiste slege, s katero lepša g. dopisnik svoje pogajanje za g. Podgornika, to je nemogoče, to je absurdno gledé na sedanje razmere. Nam je naravnost neumevno, kako je sploh mogoče prihajati na dan s takimi predlogi ter jih smatrati resnim. Saj je znano vendar pred vsem, kako stalno zavzema g. Podgornik gledé na naš razkol! Sicer je g. Podgornik z naše strani vse časti vreden mož in gotovo je goriškim Slovencem tudi v čast, da se je porodil med njimi tako čislani politik, kakor je on. Ali mož živi že leta in leta izven svoje ožje domovine, našo toli zapleteno politiko more opazovati ter jej slediti le iz daljave, in zato sedanjih razmer v deželi gotovo ne pozna tako, kakor je to neobhodno potrebno za državnega poslanca v sedanjih težkih časih.

Mislimo pač, da nam nihče gledé na razmere, kakor sedaj stoji, ne bo ugovarjal, ako rečemo, da na Dunaj v državni zbor nam je poslati edino le takega moža, ki

živi v deželi, ki pozna temeljito naše težnje na vse strani ter je v vedni dotiki z ljudstvom, katero ga pozna, kakor on njega, ter mu zaupa. Le takega poslanca, narodnega delavca v pravem pomenu besede, ki bo imel vse omenjene lastnosti, moramo izvoliti v državni zbor. Podgornik pa ni tak mož. Priznavamo ponovno vse tisto, kar ga diči, in rečemo še to, da ako bi imeli v rokah kakih 5 mandatorov, bili bi mi prvi, ki bi mu enega privoščili.

Dalje je naravnost absurdno misliti, da bi se zbrala okoli Podgornika kar tretja stranka, ki bi odstranila sedanji dve tako, kakor je gori povedano! To je tak absurdum, da se mu ne moremo prečuditi, ali kdor širi take nactre, ta seje le razpor in povečuje razkol med nami. Zato se le čudimo tržaski sestri, da pomaga s priobčevanjem takim idejam na površje! Prepričani smo, da nima pri tem nikakega zlobnega namena, ali kdor hoče prav nepristransko soditi, mora reči edino le to, da širjenje takih nazorov more nam v sedanjem času le škodovati, kajti vemo slučaj, ki se nam zdi sicer nemogoč, da bi se res zbralo le nekoliko mož v nekako tretjo stranko, tedaj bi šele nastale lepe razmere v deželi! Povemo le še, da tudi nova stranka bi morala imeti jasen program, ne pa brez barve „ne tič ne miš“. In g. Podgornik bi mogel biti le na čelu stranke z jasnim programom, ki bi pa naletel pri klerikalcih ob enak odpor — in imeli bi enak boj, kakoršen je današnji! Čemu toliko praznih nad?!

Kako stojimo z volitvami v peti kuriji, sme povedati zadnjič, in ostanemo tudi pri tem povedanem mnenju, dokler ostanejo razmere take, kakor so.

Toliko smo hoteli reči na to stran. Mislimo, da smo govorili prav, ker govorili smo odkrito.

Kar se tiče „malenkostnega prepira“, pa to: Kako je nastal razkol, je znano, kake posledice rodi, je tudi znano. Vsakdo v deželi, in menda tudi izven nje vsak politik, vé dobro, kaki močje stoji na eni, kaki na drugi strani. Znano mora biti pa tudi sedaj na sploh, kak strašen „strah“ ima vodja klerikalcev, dr. Gregorčič, ki je hotel dati kar zapreti Gabrščka in ga je tiral pred sodnijo kar s pomočjo višjega državnega pravdnštva.

To je jako „malenkostno“ in „malenkostno“ je tudi, da so tirali klerikalni podivjanci na zatožno klop dr. Tuma. Oba slučaja imata „malenkostno“ namen, uničiti do cela Gabrščka in Tuma, ker sta na poti klerikalni politiki. — Naši klerikalci pač so zagazili v blato, v katerem utonejo, kakor zaslužijo, in iz istega jih ne more rešiti niti kaka nova tretja stranka!

Kdor piše tako, kakor stoji v „Edinosti“, o razkolu, o „malenkostnem prepiru“, o novi stranki itd., tisti se oddalja od dejanskih razmer v fantastične višave, in to dela tako, da pači ali vedoma resnico ali pa opazuje našo politiko z glavo v vreči. V obeh slučajih pa seje razpor! Zato nam ne more zameriti nikdo, ako svarimo pred takimi glasovi.

DOPISI.

Iz Kobarida. (Zaupni shod Gregorčičev in Cahejev). — Nunci iz celega sodnega okraja so imeli zadnje čase prav skrivnostna posvetovanja. Sad je bil — zaupni shod v Kobaridu, pa ne za Kobaridce. Javnega ali volilnega shoda niso marali, kakor sta storila gg. dr. Tuma in Gabršček.

Sprva jim je obljubil prostore g. Devetak, ki je pa obljubo preklical, ko je vedel, za kaj se gre. Noben Kobaridec ni hotel dati klerikalcem prostora. Dekan je tekel v Tolmin, da bi dobil — čujte! — solsko poslopje. Tako daleč se nismo pod klerikalno komando, zato ni dosegel svojega namena. Zadovoljiti so se morali z dvema malima sobicama v znani gostilni „pri Nemeu“, katero zdaj nunci spravijo ob kredit, da bo ubogi gostilničar trpel škodo.

Opoldne je privrelo ljudstvo iz cerkve. Trg je bil poln. Kar pridvi kočija in se ustavi pri lipi. Ljudstvo je kmalu spoznalo Gregorčiča in Caheja. Nekdo stopi bliže in zakliče s svetopisemskimi besedami: „Cahej, stopi doli!“ Smeh. Res sta izstopila in sla v farovž.

Popoldne so privreli vsi nunci iz celega okraja; celó iz Bolca je prišel prosluli kaplan Abram. Vsi nunci so pripeljali seboj svoje uboge božje volke. Kar je prišlo mož, ki nekaj veljajo, so prišli z drugimi nameni. Ko so mnogi okoličani videli, da Kobaridci (razun

sestorič) nimamo vabil, so bili nevoljni in so se takoj pridružili Kobaridcem, ki so zahtevali — javni shod. V veži sta bila dva orožnika, na vratih pa vikarja Sedej in Čubej. Spodaj se je zbralo nad 200 Kobaridcev in okoličanov, notri pa je slo največ 60 do 80 oseb, kajti več jih sploh ne more stati. To naglašam, ker vem, da bodo klerikalci lagali o veliki udeležbi. (— Res je! Pisejo o 300 osebah. Kaj hočete, so pač lažniki po poklicu! V cerkvi pa jim morate vse verjeti! Uredn.—) Ker niso dovolili javnega volilnega shoda, za kateri bi se bili takoj dobili prostori, je začelo ljudstvo razsajati, kričati, rotiti, zmerjati, tudi preklinjati (— ne strašite se, saj je tudi vikar Sedej dejal: „hudič naj ga vzame!“ Koga, ne vem! —), prepevati, sploh tak živ-zav, da je bilo „kakor na vojski“. Na shod, ki so je malo slišalo, kaj sta tam govorila Gregorčič in Cahej. Mnogi so prišli od shoda k nam, še predno so končali. Konec je bil le prekmalu. Gregorčič in Cahej se nista upala še dolgo časa od tamkaj, potem pa sta smuknila v sredi črne družbe do farovža.

Kaj so imeli na shodu, je težko povedati. Vprašal sem jih vsaj 10, ali vsakdo je dejal: „Nisem nič zastopil; Kaj jaz vem. Povabili so nas same te neumne, da so nam pridgali!“ — Pozneje sem izvedel, da je Cahej vihtel veliko kadilnico in častil Gregorčiča radi „Sol. doma“ in celo radi — slovenske porote v Gorici, za katero si ni pridobil nikake zasluge, pač pa naš Gabršček, ki se je vstrajno za to bojeval.

Ko je bil Gregorčič v farovžu, se je zbralo ljudstvo — največ okoličani — od cerkve po trgu ob cesli proti Gorici; naredilo je špalir! Ko sta stopila Gregorčič in Cahej v voz, je zacirilo ljudstvo: Doli z Gregorčičem! Doli z izdajalcem! Živio Tuma! Živio napredna stranka! In med življenjem, sikanjem in vsakovrstnim kričanjem ljudstva sta se peljala skozi dolgi špalir! Na koncu so se leteli za kočijo in kričali!

Tako je končal shod v Kobaridu! Poprej je bil tu javni shod dr. Tume in Gabrščka, zato so imeli tudi klerikalci sklicati ga, ne pa da sleparijo svet z zaupnim shodom nunciev in njihovih podreptnikov. Zato so dobili tak odgovor. Boljega niso zaslužili!

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravske.

(Dalje.)

„Jekleno roko imaš“, je dejal, „toda pri vseh peklenjskih bogovih ti prisegam, da ti porinem nož v grlo, ako si me izdal — bodisi tudi v dvorani cesarjevi.“

„Govoriva mirno“, odvrne Petronij. „Jeklo, kakor vidiš, je močnejše od železa, torej, dasiravno bi iz tvoje roke bilo mogoče napraviti dve, vendar ni treba, da bi se te bal. Seveda, pomilujem tvojo surovost, in ako bi se mogel čuditi nevhvaležnosti ljudij, čudil bi se najpoprej tvoji nevhvaležnosti.“

„Kje je Ligija?“

„V pasti, v hiši cesarjevi.“

„Petronij!“

„Pomiri se ter sedi! Prosil sem cesarja za dve reči, kateri mi je obljubil; prva je, da je bila Ligija odpeljana iz Aulove hiše, druga pa, da bi bila prepuščena tebi. Ali imaš v gubah svoje toge nož? Moreš me zabosti. Toda svetujem ti, da počakaš nekoliko dnij, kajti drugače bi te vrgli v zapor, in med tem časom bi se Ligija dolgočasila v tvoji hiši.“

Nastalo je molčanje. Vinicij začudeno gleda Petronija ter čez nekaj časa reče:

„Odpusti mi! Ljubim jo in ta ljubezen mi meša možgane.“

„Občuduj me, Marko! Onokrat sem rekel cesarju: Moj sestrničnik Vinicij se je zaljubil tako v to dekle, ki gostuje v Aulovi hiši, da se je spremenila njegova hiša od samih vzdihljajev v pravcato parno kopel. Niti ti, cesar, niti jaz, tako sem rekel — katere veva, kaj je prava lepota, bi ne dala za njo niti tisoč sestercev, toda ta mladenič je bil zmerom bedast, sedaj pa je znorel popolnoma.“

„Petronij!“

„Mar ne razumeš, da sem to rekel radi tega, ker ti hočem zagotoviti Ligijo; sedaj pa sem uverjen, da sem govoril resnico. Natvezil sem Rudečbradcu, da tak estetik, kakor je on, ne more smatrati podobnega dekleta za lepo, in Nero, ki ne sme drugače zreti na ljudi, nego z mojimi očmi, ne najde na njej lepote ter je ne poželi. Bilo je potrebno okovariti se pred opico ter deti jo na vrh. Z Ligijo se sedaj on ne seznani, marveč Poppeja, ki se brčkone tudi potruji, da jo čim prej ko bo mogoče spravi iz palače. Dalje sem malomarno rekel Rudečbradcu: Vzemi Ligijo ter daj jo Viniciju! Pravico imaš do tega, kajti ona je zastavljena, in ako to storiš, škoduješ samo Plauciju. In on se je strinjal s tem. Ni imel niti najmanjšega vzroka, ne strinjati se s tem, a to tem več, ker sem mu dal priložnost, da s tem razžali vrle ljudi. Napravi te za uradnega stražarja zastavljenke, odda v tvoje roke oni ligijski zaklad; ti pa, zaveznik bojevitih Ligijev ter ob enem zvesti sluga cesarjev, od tega zaklada ničesar ne zapraviš, marveč se le pobrineš za njega pomnožitev. Cesar jo samo vsled starega običaja pridržal nekoliko dnij v svoji hiši, na to pa jo pošlje k tebi — srečen človek!“

„Ali je to resnica? Ali jej ne grozi nevarnost v cesarjevi hiši?“

„Ako bi imela ondi ostati, bi govorila Poppeja o njej z Lokusto, toda teh nekoliko dnij jej ne grozi ničesar. V palači cesarjevi biva deset tisoč ljudij. Mogoče, da je Nero niti ne zagleda, kar kaj rad verjamem vsled tega, ker mi je vse verjel ter je bil pred menoj pri njem centurij s poročilom, da je odpeljal deklico v palačo ter jo izročil Akti. To je kaj dobra duša, ta Akti, radi tega sem naročil, naj jo njej izroči. Pomponija Grecina je očividno tudi tega mnenja, ker jej je pisala. Jutri bo gostilja pri Neronu. Zagotovil sem ti prostor poleg Ligije.“

„Odpusti mi, Kaj, moja razdraženost“, reče Vinicij. „Stilil sem, da si jo dal odpeljati za se ali za cesarja.“

„Zamoreni ti odpustiti razdraženost, toda težavno mi je oprostiti ti tvoje obnašanje, tvoj krič in glas, ki me spominja igralcev s kockami. To mi mrzi, Marko, in tega se čuvaj! Vedi, da cesarjev mešetar je Tigelij; vedi pa tudi, da ko bi hotel vzeti dekle za se, da bi ti zrl sedaj naravnost v oči ter ti rekel:

„Vinicij! vzamem ti Ligijo ter jo pridržim, dokler me ne bo dolgočasila.“

Po teh besedah pogleda Viniciju naravnost v oči, kar je mladeniča še bolj zbegalo.

„Kriv sem“, je dejal. „Dober in vrl človek si in zahvaljujem te za to iz vse duše. Dovoli mi samo, da te še vprašam: čemu nisi zaukazal, da bi bila Ligija odpeljana naravnost v mojo hišo?“

„Radi tega, ker hoče cesar ohraniti davni običaj. Ljudje v Rimu bodo govorili o tem, da smo vzeli Ligijo kot zastavljenko; torej dokler bodo govorili, ona ostane v palači cesarjevi. Na to ti jo potihoma pošlje in vsemu bo konec. Rudečbradec je kaj previden pes. On vé, da njegova moč je neomejena, toda

Dostavek. Prejeli smo se drugih poročil. Tudi je bilo v Gorici več Kobaričev, ki so pripovedovali o teh prizorih. Iz vseh poročil je posneti, da so klerikalci doživeli strašen poraz, ki bo Gregorčiču in Čaheju še dolgo šumel po ušesih. Revčka sta jih mnogo slisala, a njihova zaslonba je bilo le 12 nunciev in toliko mežnarjev; druge je bilo vse sram take družbe. — Ali „Gorica“ govori o 300 udeležnikih, med temi vsi župani in podžupani. I seveda, ako steje one na cesti, še več nego 300 je bilo vseh! Trditev o županah itd. je drzna laž. Tisti pa, ki so se udeležili kot klerikalni podrepaniki, dobé odgovor ob prihodnjih občinskih volitvah. — Čaheja so si posebno privoščili! Gregorčič je pa kar trepetal. — Kobariški mežnar Streholazec je zmerjal naprednjake s pijanci; tudi na shodu je padala ta beseda, s katero so se pač le tolažili. Vsi najboljši možje v Kobaridu in okolici — pijanci? Farska predrznost presega vse meje!

Od Rihemberga, dne 15. oktobra. — Včeraj je naš fajmošter Dreja Brezavčec čez navado rohnol. Njegovemu kričanju, zmerjanju, lajanju in preklinjanju smo vajeni, a včeraj „so“ prinesli na priznico „Sočo“ in mahali z njo nad ubogo ljudstvo in se tako grozno drli, da se je naša umazana in neosnažena cerkev kar tresla. Sedaj gosp. urednik, ste končani! Rekel je, da kedor dela in piše proti duhovščini, da bo „frdaman“ in že na tem svetu kaznovan s tem, da ne bo kamen na kamnu ostal pri njegovi hiši itd.

No, pa kdo bo opisoval njegovo pridigo?! Ako bi hotel vse njegove budalosti in prislušdarije nasteti, katere stori, bi bil Vaš list vedno poln. Pribiti pa je treba, kako je patrijotičen ta „črni fant“. Že večkrat se opazja, kako moli za predstojnike ter cerkveno in posvetno oblast. Spomni se najprej papeža, potem škofa, duhovnikov in sv. cerkve, potem bčgoslovcev in na zadnje pride na vrsto se le naš svitli vladar!

Sicer pa velike škode v občini vendar več ne more storiti, ker ga ljudstvo pozna in je sploh vse proti njemu. Le kake tercijalke in taki, ki se nabajajo v stanju „sv. prismojenosti“, se mu še hlinijo in mu pomagajo pridno opravljati in blatiti poštene ljudi.

Z Vipavskega, dne 15. oktobra. — Bralno in pevsko društvo v Dobravljah je priredilo 14. t. m. veselico v zaprtih prostorih s sodelovanjem sturskih tamburšev. Okoličani in zlasti domačini so z veseljem pričakovali omenjeni dan, ko je imelo nastopiti mlado društvo, ki je vzniklo sicer med naprednim in vedoželjnim a priprostim občinstvom dobavskim, ko v tej občini ni nikakega posebnega inteligentnega in izoliranega roditelja, ker občina nima ni učitelja ni duhovnika v svoji sredi, ampak sami domačini se med seboj tako vnamajo, da ne samo korakajo v duševnem pogledu z drugimi občinami, temveč jih v mnogem, zlasti pa v društvenem življenju, celo prekašajo. Čast jim torej!

Dež je veselici mnogo škodoval. Vsprčo tega, da je bila veselica lepa in točke — pozdrav, petje, tamburanje in ples — lepo in točno izvedene, ni bilo onega živahnega navdušenja med poslušalci in občinstvom.

No, zvečer se je vendar seslo precej obiskovalcev, in vsem nam je bilo prijetneje in lepše med prijaznimi prireditelji in gostoljubnimi Dobravci.

Izmed vdeležnikov k veselici je omeniti osobito ude bralnega društva v Brjah, katere je naš vrli Makovec v večem številu vkljub vsemu dežju pripeljal z zastavo k bratski veselici.

Domače in razne novice.

Osebnostne vesti. — Sodni avskultant Spiridijon Peručič je imenovan sodnim pristavom na Voloskem. — Asistent na občinski realki v Trstu Peter Sencig je imenovan pravim učiteljem na državni realki v Gorici. — Postni asistentom so imenovani: Mihael Moravec, Herman Gaeta, Artur Fittke, Ivan Golob, Hugo Rossi, Silvij Leban, Dragotin Ban, Josip Castelliz in Jurij Rismondo za Trst; Spiro Pasinovič in Dragotin Klvaňa za Pulj; Dragotin Radizza za Gorico, Rajmund Stegnar za Opatijo, Artur Belotti za Koper, Josip Rismondo iz Zadra za Rovinj, Anton Kocmur za Sv. Peter na Krasu; potem manipulacijska dnevničarja Josip Podboj za Trzic in Maks Velepčič za Opatijo, in računski podčastnik Adalbert Lažansky za Sv. Peter na Krasu.

Poročilo o pravdi Gabrščkovi izide po stenogramu, ki ga je oskrbel najboljši naš stenograf (poučeval je tudi tečaj v „Sol. Domu“). — Iz tega bo jasno, s kakošno kliko se je borili naši stranki. — „Gorica“ seveda meni, da Gabrščkovi časti škodijo razne izjave klerikalnih pošteniakov, katere smo slisali. Kako se sama slepi! Javnost bo sodila drugače. Mi pa tudi ne ostanemo nič dolžni! — „Gor.“ bo poročala o tej pravdi. Hvala Bogu, da imamo stenogram mi v rokah. Radovedni smo že nprej na to poročilo v farovškem listu.

Štirje nuncii kot pričje proti Gabrščku. — Klerikalno glorio so povzdignili štirje nuncii, ki so pričali proti Gabrščku. Igrali so tudi tako vlogo, da klerikalcev ne zavdamo za vtis, kateri so pustile v dvorani te štiri njihove korifeje.

Dr. Gregorčiču se je hudo poznal „maček“, posledica „mačje muzike“ na predvečer v Kobaridu. Prišel je s Čahejem pozno v noč domov, a ta je moral zbirati misli, kako bo drugi dan tlačil Gabrščka v luknjo. V tej skrbnosti je zjutraj zgabil prekratke hlače, ki so delale čudovit kontrast k širokim čevljem. Čuli smo, da taki slikoviti noši po medvedje zanemarjenega starega popa baje čudovito imponuje ministrom na Dunaju. — Z rajsko-sladkim nasmehom je stopil pred sodnike, jedno roko v nedrhi držé, kakor da tam skrbno tišči tisti strašni revolver, s katerim mu je hotel Gabršček pred časom preskrbeti nebeško plačilo za vse njegovo toli uxorino „tiho delovanje“. — In kak govornik! Raca na vodi, vsi smo ga slisali! On je bil med vsemi pričani edini, katerega je stenograf slabo razumel; mencanje in ono smehljanje, ki ga dela naravnost neznanega v obeh resnih mož, je delalo vtis, kakor da je mož čutil važnost svojega pričanja za celo klerikalno bando. — Vrnil se je tudi popoldne in se vsedel na prvo mesto. Gabršček ga je čisto fiksiral, ali njegovega pogleda ni prenesel. I nu, saj vem, zakaj ne. — Ko je drž. pravd. Gabrščka tlačil, je zadovoljno prikimal. Hudo pa se mu je zmratilo čelo, ko je čul iz ust drž. pravd. obsodbo njegove „Gorice“ v oni pravdi, katero ima od Gabrščkove strani. Slabo znamenje za porotniško klop. Je-li?! — Ko ga je pa dr. Triller po vrednosti slikal in žigosal, je delal čudne obraze, ali vneti je bilo, da je ostala njegova „vest“ tako mirna, kakor vselej, ko

čita v svoji „Gorici“ se tako velike lumparije, pa se zna potolaziti tako, kakor takrat, ko je čital oni napad na Gabrščka osebno poščenje, češ: saj ni treba tako tolačiti, saj se mu nič slabega ne očita. — Ko je odšel, ga je od daleč spremljal — redar. Tisti vražji „strah“ mu je tital se v kosteh. — Neko vrsto boleznij imenujejo Nemci „Verfolgungswahn“. To bi bilo nekaj za znamenito prakso slovečega dohtarja Rojca.

Dr. Pavlica je imel pa 20 cm predolge hlače, ki so se vlekle po tleh; drugače je bil „sik“. Zeleni obraz je bil pravi izraz njegove duše. Govoril je tako, da je vsakdo videl, kako ta katoliški svečenik „ljubi svojega bližnjega“. Vsak naglas je pričal, da bi raje videl Gabrščka pol leta v luknji nego brata Joska že danes z mitro na glavi.

Katehet Tabaj je dokazal, da se v soli tudi nekaj uči, namreč — učenje na pamet. Tisto pričanje, katero je povedal pred pol letom preiskovalnemu sodniku, je ponovil kakor „lajna“ od besede do besede, potem pa je bilo konec njegove zgovornosti. To pričanje, naučeno „na pamet“, tudi ni kar tako, da bi ga javno ne pohvalili. Tako je treba, da drži!

Župnik-zupan Grča, danes po božji milosti še deželni poslanec, je nastopil z novo lasuljo, ki mu je strašno nerodno čepela na glavi. Njegova Perpetua se najbrže slabo razume v take delikatne posle. Lasje niso bili namazani z dišečim oljem, pač pa je imel jako namazan jezik, ko je slikal tisti strašni strah dr. Gregorčiča na občnem zboru posojilnice pred tem groznim Gabrščkom, ki kar z revolverjem okoli hodi in torej tudi s tem morilnim orožjem okoli pride, ker ga oblasti nečajo vtakniti v luknjo. Kar divili smo se hrabri vojski vrlih Šempascev, ko so naredili s svojimi hrbiti kordon med Gregorčičem in Gabrščkom, kakor da kroglice ne leté tudi čez... Grča je s tem seveda nehoté priznal, da se je Gregorčič bal le klofute in ne tistega strašnega revolverja. O strah, strah je lepa reč, ali strah božji je pa res že neznan pojem! — Bo se!

Baharija. — „Gorica“ ponatiskuje iz „Soče“ interpelacijo, katero je podal dr. Gregorčič v drž. zboru za stran trobojnice. Ni pa znala povedati, ali jo je vlada le kolkaj upoštevala, niti tega, kaj je storil dr. Gregorčič, ko je obdržala njegova „krasna interpelacija“ v kakem košu za papir... Citat o krasoti ne velja danes! Saj bi lahko ponatisnila iz „Soče“ veliko člankov, v katerih je Gregorčič s mega sebe povzdigoval v deveto nebo, političnega nasprotnika pa tlačil na dno pekla. To pa zna! Nikar ne izzivajte! Interpelacija nam torej nič ne imponuje, ker vemo, da dr. Gregorčič ni drugace izpolnil svoje dolžnosti in ni izvajal v svoji politiki potrebnih posledic. — Saj je mož speljal na led tudi slov. župane z znanim ultimatom vladi, katera je pa na to lepo molčala — dr. Gregorčič pa tudi, da se je vsa reč lepo zapackala in pozabila. — Dr. Gregorčič je takrat podal svojo interpelacijo, kajti malo peska v oči je treba tem prenapetim Slovence, drugače pa je ostal hladn do kostij. Nekoliko manj baharije bi „ljublencu naroda“ gotovo ne škodilo.

Peta kurija. Volilni imenik za peto kurijo je razstavljen na tukajšnjem magistratu, in sicer v statističnem oddelku, le še do 20. oktobra, to je do sobote. V tem času morejo vložiti pritožbo tisti, ki imajo v tej skupini volilno pravico, ki pa niso upisani v imenik. Imenik je na razpologo strankam od 9. do 12. ure dop. in od 4. do 6. ure popoldne. Pozivljemo z nova vse prizadele Slovence v Gorici, da ne zamude prilike, prepričati se, ali so v tem imeniku upisani ali ne. Gre se za peto kurijo, v kateri bo boj hud!

Klerikalna tolažba. — Ko je bil dr. Tuma oprošten, se je tolažila „Gorica“ s subjektivnim prepričanjem sodnikov.

Zdaj pa, ko so oprostili tudi Gabrščka, dostavlja ta podla farska cunja, da ga je obsodilo pa — navzoče občinstvo. Kdor je bil navzoč, je videl le par klerikalnih obrazov, ki so se klaverno potuhnil, občinstvo pa je res radostno pozdravilo razsodbo in to tako glasno, da ga je predsednik sodnega dvora posvaril... naj tega ne dela. Kako hočejo ti klerikalni lažniki povsod reklamovati javno mnenje za-se! Naj so doživeli še tak poraz, kakor n. pr. v nedeljo v Kobaridu in Ozeljanu, bobnajo v svojih listih vsejedno o sijajnih vsehkih. Celó občinstvo na Gabrščkovih obravnavi reklamujejo za-se! — Ali slaba taktika! Ljudje, ki niso bili navzoči na nobenih takih skupščinah, utegnejo semtertje verjeti; ali shodov je vedno več, zato bo tudi vedno manj takih, ki bi klerikalcem kaj verjeli, izvemši tiste reveže, ki sploh ničesa ne čitajo. Vera peša, da, vera peša!

Z nogo je udaril tik vile Larischeve na Solkanski cesti pes g. Larischa tukajšnjega klobučarja Leop. Horvata, ko se je ustavil tik ograje vile po noči 17. t. m., vračajoč se iz Solkana. Zadel ga je pes v obraz na levo stran, vsled česar je levo oko izgubljeno. Horvat se je peljal v Trst v bolnišnico.

Novi natis „Cecilije“ I. del. — Ker je posel I. del „Cecilije“ skladatelja Antona Försterja, katero je bila izdala družba svetega Mohorja, se je odločil odbor te družbe, da izda na novo I. del „Cecilije“. Velike razlike med staro in novo izdajo ne bo, pač pa nekatere pesmi se izpuste ter nadomestijo z drugimi lahkejšimi. Cena knjigi bo 1 krona. Da bo mogoče določiti naklado ponatisa, prosi odbor družbe, da se mu naznani čim prej, vsaj pa do novega leta, koliko iztisov bodo potrebovali pevski zbori ali posamezniki po raznih krajih.

Junica ga je pobodla. — 23-letnega Andreja Markiča iz Cerovega v Brlih so prenesli v tukajšnjo bolnišnico, ker ga je pobodla junica in vrgla ob zid.

Slabo je hotel videti. — „Gorica“ od 13. t. m. je prinesla dopis z Goriškega (!), v katerem čitamo tudi to-le: „Ta veter piha pa sedaj tako, da je zanesel te dni, kakor se pripoveduje, g. lastnika „Soče“ v III. nadstropje hiše št. 21 na Travniku“. — Nasproti temu konstatujemo, da g. lastnik „Soče“ je bil zadnji čas odsoten, v Pragi; sicer pa ni bil še nikdar v isti hiši in nadstropju! — Kaj naj pa pomeni ta „govorica“?!

Tunel pri Podbrdu bode dolg 6600 m in se je že začelo s pripravljalnimi deli. V Podbrdu je vse polno tehničnega osebja, ki prihaja in odhaja; nekateri so si najeli že stanovanja in sklepa se, da bode trajalo delo najmanj 5 let. Delalo se bo pa na onem delu tunela (1/2), ki sega v Primorje, s krampi; na onem pa (1/2), ki sega na Kranjsko, z vrtnalnimi stroji; na kranjski strani se dela na stotine delavcev, na naši pa se je delo ravnokar začelo.

Kakor mu kaže! — „Gorica“ od 13. t. m. je prinesla iz „Soče“ dva citata o pogovoru Gabrščka z dr. Gregorčičem dne 17. aprila 1899. (po zboru „Gor. ljud. pos.“, ko se je pojavil razkol), namreč oni, ki zadeva dr. Tuma, in oni o — klerikalcih. Iz tega hoče izvajati, da je Gabršček nedosleden in da govori — kakor mu kaže. — Nasproti tej smešni logiki odgovarjamo le toliko: Oni pogovor je trajal nad dve uri in se je dotikal se raznih drugih opornih točk in ne le onih dveh. Ali ni abotno že misliti, da bi moža toliko časa le jedno mlatila? V razgovoru je bilo torej prvo in drugo. — Ako „Gorica“ nima drugih sredstev za obreko-vanje, je že pogorela popolnoma! Was frisches, gospodje!

Klerikalno divjaštvo v Gregorčičevo slavo. — Poročali smo, kako so razdivjani podrepaniki natepli učitelja g. Mlekuzo, samo zato, ker je govoril proti Gregorčičevi stranki. — Enako nam poročajo iz

vendar si prizadeva, ubraniti se prestopkov zoper običaje. Meni samemu je že prišlo večkrat na misel, čemu zločinec, bodisi še tako velik in varen pred kaznijo, kakor cesar, si vendar vedno prizadeva, ostati zvest pravici in čednosti? Po mojih mislih je umor brata, matere in žene bolj dostojen kakega azijskega kraljeviča, nego rimskega cesarja, toda, ko bi se mi to pripetilo, ne pisal bi opravičevalnih pisem senatu. Nero pa jih piše, Nero se briga za običaje, Nero je previden človek. Tiberij ni bil tako previden, vsekako pa je opravičeval vsak svoj prestop. Čemu je temu tako? Kako je to čudno, neradovoljno spoštovanje, skazovane čednosti od strani zlobe? Ali veš, kaj se mi zdi? Godi se to radi tega, ker je zld odurno, čednost pa krasna. Torej pravi estetik je ob enem čednosten človek. Danes moram žrtvovati nekoliko vina sencam Protagara, Prodiaka in Gorgija. Pokazalo se je, da so tudi sofisti še za nekaj na svetu. Čuj, kaj ti govorim dalje. Vzel sem Ligijo Aulo, da jo dam tebi. Dobro! Toda Lisip bi vsvaril za vaju krasne skupine. Oba sta lepa in radi tega je lepo tudi moje postopanje, in ker je lepo, ne more biti slabo. Vedi, Marko, radi tega sedi pred teboj čednost, poosobljena v Petroniju. Ako bi Aristid živel, bi moral priti k meni ter ponuditi mi sto min za kratko razlaganje o čednosti.

Toda Vinicij, katerega je istinitost bolj zanimala, nego razlaganje o čednosti, reče:

»Jutri zagledam Ligijo in potem jo bom imel vsaki dan, do smrti.«

»Ti boš imel Ligijo, jaz pa bom imel na vratu Aula. On pozove vse pozemlske bogove na maščenje proti meni. Ko bi se vsaj poprej nekoliko izuril v govorništvu!... Toda on me bo ošteval tako, kakor

je moje klijente (branjenike) ošteval bivši moj vratar, katerega sem radi tega poslal v ergastul na deželo.«

»Aulo je bil pri meni. Obljubil sem mu, da mu dam doma poročilo o Ligiji.«

»Piši mu, da volja „božanstvenega“ cesarja je najvišji zakon in da prvi tvoj sin dobi ime Aulo. Treba je, da starca nekoliko potolažiš. Poprositi hočem Rudecebradca, naj ga jutri pozove v goste, da te vidi v triclínu poleg Ligije.«

»Ne stori tega«, odvrne Vinicij. »Jaz ju pomilujem, zlasti Pomponijo.«

Na to sede, da napiše ono pismo, s katerim pripravi starega vojskovodjo ob poslednjo nado.

VII.

Pred Akto, bivšo Neronovo ljubljanko, so se uklanjale nekaj najvišje glave v Rimu. Toda ona se že takrat ni hotela vmešavati v javne zadeve in ako je uporabila kedaj svoj vpliv na mladega vladarja, se je zgodilo to le radi tega, da je izprosila sočutje za koga. Pokorna in tiha si je pridobila hvaležnost mnogih ter si nikogar ni napravila za sovražnika. Ni mogla sovražiti niti Oktavijana. Ljubosumnim se ni kazala neverno. Znano je bilo, da ona še neprenehoma ljubi Nerona, toda le z bolestno, otožno ljubeznijo, katere ne goji več nikake nade, marveč se hrani samo s spominom na one trenutke, ko Nero ni bil samo mlajši, marveč tudi lepši. Bilo je znano, da ne more odtrgati duše od teh spominov ter da ničesar več ne pričakuje, dasiravno se ni bilo bati, da se cesar povrne k njej. Zrla so na njo kot na bitje brez obrambe in radi tega je imela mir.

Poppeja jo je smatrala samo za tiho služabnico ter za neškodljivo do te mere, ker si ni prizadevala, jo odstraniti.

Ker jo je pa ljubil cesar nekoč ter jo zapustil brez razlaganja na miren, da, celo na prijateljski način, radi tega so ohranili do nje nekatere obzire. Nero, poslovičji se od nje, jej je dal v palači stanovanje in v njem posebni cubiculum ter peščico služabnikov. Ker pa sta prisledla Pallas in Narcis, Klaudivjeva oproščena, časih s Klaudivjem h gostiji, ter kot važna ministra zavzemala častna mesta, je bila tudi ona časih pozvana k cesarjevi mizi. Nemara se je to godilo za to, ker je njena divna postava v resnici krasila pojedino. Sicer pa je cesar pri izbiri družbe že davno postal brezobziren. K njegovi mizi je prisledala najrazličnejša mešanica ljudij vsakršnega poklica in stanu.

Bili so med njo senatorji, toda večinoma taki, katere si lahko smatral za norce; patriciji, stari in mladi, ugonobljeni vsled nezmerne razkošja in uživanja; ženske s slavnimi imeni, ki pa se vendar niso obotavljale, deti si na glavo plave vlasulje ter iskati na ulicah zabavnih naključij; — visoki uradniki in duhovniki, ki so se pri polnih vrčih radi posmehovali samim bogovom, poleg njih pa vsakovrstna druga zmes, sestavljena iz pevcev, godcev, plesalk ter iz pesnikov, kateri deklamuje stihe, so mislili na sesterce, katerih si pridobé s pohvalo cesarjevih verzov. Pogrešal nisi tudi modrijanov-gladomorov, spremljajočih z dihtečimi očmi podavano hrano; slovečih jezdecov in čarovnikov ter dokaj druge sodrge, med katero so bili tudi taki, ki so v znamenje suženjstva z dolgimi lasmi zakrivali odrezana ušesa.

(Dalje pride.)

sempeterske županije. — Posestnik Ivan B. dolič iz Oseka je na shodu „na Otavi“ marsikaj oporekal slavnim klerikalnim gospodi. Zato so ga napadli Grčevi podrepaniki v Sempasu s kamenjem in ga precej hudo ranili na glavi. — Take sadove poganja Gregorčeva politika. Tako blažilo vplivajo naši nunci na ljudstvo. Tako nizko so padli klerikalci! — Ali mar hočejo, da bi tudi so-misljeniki naše stranke začeli rabiti tako orožje? Kam plovemo? — Dr. Gregorčič, ki je iskal že zločino. Tumi in Gabršček, a je grozno, naj vé, da ga delamo odgovornega za vse take resnične zločine. Lepe čase nam ustvarjajo — semeniški profesorji pa taki duhovniki, katere ljudstvo farje imenuje! Ali te ljudi v take svrhe redimo v deželi?!

Lepak vozni redov železnice, parnikov in poštnih zvez, veljaven od 1. okt. t. l., izdamo koncem tega meseca. Opozorjamo trgovce in obrtnike, da je še malo prostora več za oglase. Izide v jednaki obliki kakor lani. Ta lepak dobe vsi naročniki „Soče“ zastoj; poleg tega bo tiskan še na močnem papirju za javne lokale, postaje itd. Razposiljamo ga zastoj. — Ker visi ta lepak na vseh javnih krajih ter ga ljudje vedno rabijo, je za inserente najboljše reklama. Lepak se vidi povsod tudi izven Goriške na mnogih krajih. — Kdor hoče oglasiti svojo obrt na ta lepak, naj se oglašim prej. Naročila sprejema „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček.

„Slovanska knjižnica“ prične spet izhajati, in sicer izide prvi snopč t. j. 94. prve dni novembra. Priobčevati začnemo grofa Leva Tolstega sloveči roman „Vstajenje“, kateri nadaljuje v naslednjih snopcih. Zvezek 94. razposiljeno vsem starim naročnikom na oglede; nadaljnim naročnikom bomo smatrali jedino le one, kateri obnovijo naročnino za jedno leto, oziroma poravnajo stari dolg; takih naročnikov je še veliko. Kdor se ne misli naročiti, naj odda snopč kakemu svojih znanec na ogled, ali pa naj snopč vrne. — Stare dolžnike opozarjamo, da poravnajo svoj dolg, drugače bomo primorani izterjati dolgove po pravni poti. Da je „Slovanska knjižnica“ prenehala izhajati, temu je bilo krivo le slabo in nemarno plačevanje naročnine. Odslej upamo, da bode v tem pogledu boljše. — Apelujemo na vse ljubitelje leposlovenne književnosti, katera se jako razširja ravno potem „Slovanske knjižnice“, da ta leposloven mesecnik priporočajo med svojimi prijatelji ter tudi sami po svoji zmognosti podpirajo. — Vsak snopč bode obsegal 6 tiskanih pol ter bode redno izhajal vsak mesec, ne glede na to, da se bodo dolgi spisi cepili od meseca do meseca. Ako se pa število rednih in skrbnih naročnikov pomnoži, bomo izdajali snopče obširnejše. Odvisno bode torej jedino le od naročnikov, ali bode sploh izhajala nadalje „Slovanska knjižnica“, in koliko bode v posamičnih snopcih priobčenega.

Razgled po svetu.

Občni zbor „Edinosti“ v Barkovljah v nedeljo se je obnesel vrlo dobro. Navzočih je bilo okoli 1000 ljudi. Govorili so: Dr. Rybář, Spineč, Kompare in drugi. Spineč o položaju ni mogel posebnega povedati, ozi-gosaj se pa katoliško narodno stranko ter je rekel: prav je, da je obsedel Dipauli med dvema stoloma, ko je bil tako neodkritostčen, in bi si bil lahko vzgojil zaupanje med svojimi volilci, ko bi bil odločen. Povdarjal je, da bi bilo že jedno ali drugo ministerstvo poiskalo Belkredijevе naredbe, ki so bile jedino pravične, in jih izdalo sedaj v prenovljeni izdaji. Žel je obilo pohvale. Dr. Rybář je govoril o predstojecih volitvah. Vladi je povedal, kar se je dalo. Policijski nadkomisar ga je ustavil v govoru, ker je posegel v nedovoljene strune. Briljanten je bil poseben govor istrskega slovenskega poslanca Kompareta. Rekel je, da se ne boji ukorov ni od zgoraj ni od zdolaj. Vidite me — je dejal — v duhovski obleki, toda kar se sedaj godi v naših škofijah, to je že preveč. Naše ljudstvo je zatirano od povsod. Tuji ljudje, ki niso izvršili ni jedne srednje šole na Avstrijskem, se sprejmejo v semenišča, naši, ki so se izkazali z vsemi spravečali, se prezirajo. Škofu Sterku je bil protikandidat italijanski podanik, in malo da ni prodrl s protekcijo vlade. Kreditni fond istrski se izrablja našemu ljudstvu v pogubo, da se ljudstvo izsesava. Italijanom se izposoja po 4%, da ti zopet posojajo ta denar ljudstvu po 14%. Končni povdarek njegov je bil: Mi se bomo krepko borili za pravo in blagor našega ljudstva, in če nas ne bo hotel ne Dunaj ne Rim, vsprejme nas že kdo drugi. Komparetov govor, ki je bil jako obširen, je bil najznamenitejši in je naredil največji utis. Aplavz, ki je sledil temu govoru, je bil brezkončen. In je bil zaslužen, kajti odkrito nam je bilo mnogo mnogo posebnost iz škoške poreške in persifiran je bil izrek (namreč škofije trzasko) „zaradi ljubega mira“. Tudi zaključek predsednika Mandića je bil impozanten. Če nas vi nečete, naj nas drugi okupirajo. Splošen vihar. Takega zbora ni imelo še društvo „Edinost“.

Mestni svet tržaški. — V ponedeljek je imel mestni svet tržaški sejo, v kateri se je pokazala važnost slovenskih mestnih svetnikov. Stvar je bila taka-le: Prišlo je na

vrsto vprašanje, ki se jako občutno zadevuje ob žep davkoplačevalcev. To je predlog, da čiščenje mestnih ulic prevzame občina v svojo oskrb. Delegacija je stavila predlog, naj se za čiščenje tržaskih ulic in hiš sprejme sistem „Koprophor“, naj se za nakup v to potrebnih naprav dovoli 240.000 K, naj se za oskrbovanje teh naprav in sploh za čiščenje po novem sistemu dovoli za leto 1901. 260.000 K in v pokritje teh stroškov naj se sklene povišanje takse od najemniških krajarjev od 2% na 3% in to tudi za hiše zunaj razširjenega mestnega pomerija. (Torej tudi za vso okolico, ki od čiščenja nima nikake koristi). Ko se je odprla razprava, oglašil se je takoj okoličanski zastopnik dr. Gregorin, ki se je odločno izrekel proti predlogu delegacije. Dokazal je, da povišanje izdatkov ni opravljeno. Istotako odločno se je izrekel proti predlogu, da se v pokritje tega troška poviša tako imenovani najemniški krajar. Posebno krivično bi bilo, ako bi se ta davek naložil tudi okoličani. Povdarjal je, kako gotovo je, da hišni posestnik tudi ta davek, kakor običajno, odvali na najemnike in bodo zopet zadeti le siromašnejši sloji. Vsekako pa bi se moral ta davek naložiti le meščanom, ki bodo imeli koristi od čiščenja. Predlagal je konečno, naj se sklepanje odloži, da se z dosežanim podjetjem uvedejo nova pogajanja, ali pa razpiše nov natečaj za zakup čiščenja ulic in hiš. Za njim se je oglašil inž. Gairinger in tudi on je odločno pobijal delegacijski predlog. Gairinger je govoril izborno in je pokazal zopet, da je mož, ki ima prepricanje, a tudi pogum, da pove svoje prepricanje. Protestiral je proti temu, da bi si občina ob tako slabih finančnih razmerah nakopala take stroške in za sistem, ki tudi drugod se ni izkusen. Po sklenjeni splošni razpravi je hotel župan takoj preiti na podrobno razpravo, ali svetovalec dr. Gregorin ga je opozoril, da se ima po opravljenem redu najpoprej glasovati o njegovem predlogu za odloženje glasovanja. Temu je pritril tudi svet. Gairinger. Na glasovanju so vstali za ta predlog samo okoličanski poslanci in svet. Gairinger in Finetti. Okoličanski poslanci smeje biti zadovoljni, da sta njim pritrila najboljša tehnična strokovnjaka, kar jih ima obč. svet, inž. Gairinger in Finetti. O glasovanju je bil predlog dr. Gregorina seveda odklonjen. Vsprejeti so bili namreč vsi predlogi delegacije, razen onega o pokritju novih stroškov, kakor je omenjeno nižje doli. Za predlog svet. Bratos-a, da se plača dninarjem poviša na gld. 1.30, so glasovali tudi okoličanski svetovalci in so bili ravno njihovi glasovi odločilni, kajti predlog je bil sprejet le z 1 ali 2 glasoma večine. Najlepše zadovoljenje so zadobili okol. svetovalci na glasovanju o zadnji točki, o oni namreč, s katero se je hotelo prebivalstvu naprtiti nov davek in proti kateremu je dr. Gregorin protestiral že na začetku razprave. Svet. Gairinger je namreč predlagal, naj se glasovanje o tej točki odloži do razprave o splošnem računu leta 1901, pri kateri se bo še le videlo, ali je ta novi davek res potreben ali ne. In ta predlog je bil sprejet, a zopet so odločili okoličanski poslanci, kajti večina progresivne stranke in celo en del demokratov so proti glasovali, da je bil tudi ta predlog Gairingerja sprejet le z neznatno večino in le s pomočjo okolicanov!!

Novi odbor pol. društva „Edinost“ v Trstu je sestavljen tako-le: Predsednik: prof. Matko Mandić, I. podpredsednik: dr. Gustav Gregorin, II. podpredsednik: dr. Otokar Rybář, tajnik: dr. Ferdo Černe, blagajnik: Ante Bogdanović, odborniki: dr. Josip Abram, Makso Cotić, Andrej Černe, dr. Edvard Slavik, Josip Turk; namestniki: Fran Šuman v Škedinju, Anton Miklavc pri Sv. M. M. Sp., Anton Pogorelec na Greti, Dragotin Pertot v Barkovljah, Miha Kamuščič pri Sv. Jakobu, Ivan Goriup na Opčinah, Alojzij Goriup na Proseku, Stanko Godina na Vrdeli.

Volilno gibanje na Štajerskem. — Volilni shod v Mozirju je proglasil kandidatom za peto kurijo Dragotina Hribarja, za mesta in trge dr. Dečka. Na volilnem shodu v Ljutomeru je bil proglašen kandidatom za kmečke občine dr. Gregorec, za peto kurijo Dr. Hribar.

Nemel v Rudečem morju. — Iz Adena javlja brzjav, da sultan je odstopil Nemcem za 30 let v najem otok Urvan v Rudečem morju, 40 milj od otoka Kamarana proti severu. Tamkaj napravijo Nemci tudi postajo za premog.

Ponesrečeni turisti. — Iz Inomosta poročajo, da inženir Köll se je ponesrečil na takoznanem „Todten Kessel“ v cesarskem gorovju. Sodni pristav dr. Müller je šel s svojim prijateljem na Gstatenboden. Doslej se nista še vrnila. Najbrže sta se ponesrečila oba.

D. A. Slavjanskij Agrenjev — umrl? — Listi prinašajo vest, da dirigent slavne ruskega pevskega zbora in nepreseženi pevec ruskih narodnih pesmij je umrl na Ruskem v dobi 64 let. Tako nekateri, drugi pa prinašajo vest, da Slavjanskij še živi ter da je sam dementiral v nekem ruskem listu poročilo, raznešeno po časopisih, da je umrl.

Vojna na Kitajskem. — Sungatsen je vzel mesto Kuisciar in blokira sedaj mesto Hui-Cang; tudi je pregnal oddelek kantonske cesarske vojske; izgubil je pri tem 200 mož. Vojaske krogi v Kantonu se resno bavijo z večjo odposiljativjo čet v kraje, kjer se širi vstaja. — Li-Hung-Cang vzbuja pri vlastih v zadevi mirovnih pogajanj nezaupanje; on pravi, da nimajo vlasti nikake pravice do odškodnine stroškov, ki so jih imele in jih

še imajo, ker se ni izvojevala oficijelna vojna, ampak so vlasti pomagale edino-le udušiti vstajo. Pač pa jim gre odškodnina za razne uboje in plene, koje so povzročili boksarji. — Dopisnik lista „Times“ obdoljuje v 12 kolon dolgem članku padlega avstr. fregatnega kapitana pl. Thomana, da je bil kriv raznih neuspehov, vsled česar so ga drugi poveljniki odstavili. „Fremdenblatt“ pa dementuje to in pravi, da je bil pl. Thoman do svoje smrti vrhovni poveljnik. — Iz Šangaja javljajo, da je izdal cesarski dvor tajen ukaz, da se obglavi vse one podkralje in guvernerje, ki niso hoteli pomoriti tujcev. — Oddelek Angležev, broječ 360 mož, se je napotil proti meji Kaolunga, da prepreči ev. napad boksarjev. V Kantonu se množe zme-rjav bolj ropi in uboji in je položaj zelo resen. — V mostu Macaa bi kmalu nastal pouličen boj med kitajskimi težaki in med portugalsko stražo; ker je takoj bila na licu mesta cela garnizija, so se demonstrantje razšli. — Dne 16. t. m. je odšel oddelek Nemcev, Francozov in Angležev proti mestu Paotingfu, koje bodo, ako se ne uda, bombardirali; druga vest pravi, da so mejnarodne čete že vzele Paotingfu. — Ameriški poslanik v Pekingu poroča, da se kitajski cesar vrne v Peking pod pokroviteljstvom Amerikancev. — Rusi so v zadnjem času prebili v Mandžuriji s Kitajci dokaj prask, v katerih so zmeraj zmagali. Prebivalstvo je Rusom naklonjeno in jih povsod prijazno sprejema. Zemljo, ki so jo zapustili Mandžu, dobijo ruski koloni, ki bodo imeli iste pravice kakor kozaki.

Narodno gospodarstvo.

O bankah.

(Iz knjige o obrtnem in trgovskem zakonodajstvu.)

Spisal Jan Koloušek.

(Dalje.)

Baš zato, ker se zaupajo bankam znatne svote in ker morajo njihova opravila vzbujati zaupanje, ni bilo pri nas nikoli mogoče, svobodno opravljati bančne posle; dovoljenje za banke je odvisno od državne privolitve (koncesije), katero se včasih dá tudi po zakonodajnem aktu (po državnem ali deželnem zakonu, na primer ustanovitev poštne hranilnice po zakonu z dne 28. maja 1882. l., št. 56. drž. zak., z izvajalnimi predpisi z dne 10. oktobra l. 1882., št. 163. drž. zak. dež. bank). Bančna opravila morejo opravljati akcijske družbe in akcijska komanditna društva na temelju svojih koncesij (§§ 174 in 208 trg. zak.); kreditne družbe, v kolikor izdajajo zastavne listine, dolžna pisma na lastnike in blagajnične, obrestujoče se zahteve, kakor tudi druge bančno-trgovske posle opravljajo, morajo dobiti državno koncesijo (§§ 92 in 93. zakona o zadrugah). Hranilnice se ustanavljajo po predpisih hranilnične regulative (dvorni dekret od 2. sept. l. 1844.) ali pa po vzornih pravilih, katera je l. 1892. izdalo notranje ministerstvo. Kar se tiče zastavljajnic, katere treba vrstiti tudi med bančne zavode, je bila o njih zakonodajna določitev citirana. — Vsi bančni zavodi uživajo posebnih koristij, v kolikor spadajo pod državno nadzorstvo. Državnemu nadzorstvu so podrejene vse akcijske banke, hranilnice, zastavljajnice in javne banke v obče; posojilnice in v obče kreditne družbe niso podrejene državnemu nadzorstvu. Državnemu nadzorstvu podrejenim zavodom pripada dokazna moč knjig na neomejeno dobo naprav vsakemu, posebno dobrodejno in koristi donasajoče zastavno in zadrževalno pravo in še mnogo drugih koristij, ki so praviloma vsprejete že v pravila, in državne koncesije dobivajo takorekoč zakonito moč. Avstrijsko-ogerska banka, ki ima izključni privilegij, izdajati bankovce (doslej z obveznim kroženjem), ki so veljavni v celi monarhiji, spada pod ista zakonska določila, kakor pri nas tako na Ogerskem, in sicer na temelju soglasnih zakonov, vsprejetih od državnega zbora in ogerskega parlamenta (na temelju zakona z dne 27. junija 1878., št. 66. drž. zak. in z dne 21. maja 1886., št. 51. drž. zak. in soglasnih ogerskih zakonov iz istih let). Drugače pa dosedaj pri nas jednotnega bančnega gospodarstva nimamo, posebno nezadostno je še upravljenost bančništvo posameznih, privatnih podjetnikov in privatnih družb; za akcijske banke in javne bančne zavode je pa že boljše preskrbljeno s pravili in zakonodajnimi določili. Največja napaka privatnih bank, od posameznikov ustanovljenih, je: nemogućnost kontrole o varnosti in njih zanesljivosti. Podobno je pri manjših kreditnih družbah, kjer ima oskrbljevatelj kontrolo občni zbor in pa zato izvoljeni revizorji; kontrola je tu navadno le zunanja formalnost, kajti prečesto se nahaja, da so pregledniki računov, bodisi nezmožni, da se preprečijo o resničnem stanju premoženja, bodisi da dosti ne skrbje, kako je s celo stvarjo, ali pa nimajo časa zato, kajti čas je drag, in pregledniki niso tako nagajeni kakor bi bilo treba za to kontrolno delo, ki bi povzročilo mnogo truda, ko bi se redno in zanesljivo vršilo.

V obče se pa mali in raztreseni bančni zavodi ne priporočajo, kajti njihova opravila povzročajo sorazmerno veliko stroškov, in kar se pa tiče trgovske znanosti in zanesljivosti pri njih, se mora reči, da nikoli tako ne odgovarjata, kakor to vidimo pri večjih

zavodih. Njihov kredit je iz teh razlogov drag in vsled tega morejo dajati kredit sorazmerno znatno dražji nego to delajo veliki zavodi. Prišla so tudi na dan kreditna društva, takozvani Raiffeisnove posojilnice, ki se omejujejo na zelo ozki krog udeležnikov, in katere so se tudi v nekaterih deželah (na primer v Nemčiji) zelo dobro obnesle; poleg tega so se jim, ker niso ustanovljene radi dobička, dale od zakonodajne moči razne koristi, zlasti davčna olajšanja. Ali tudi o njih velja vendar-le, da je njih kredit sorazmerno zadosti drag. Raiffeisnove posojilnice dajo le osebni kredit, njihovi člani garantirajo solidarno in neomejeno; pri nas se morejo ustanoviti le na temelju vloženih vlog (po zakonu o pridobitinskih in gospodarskih zadrugah), docim v Nemčiji ni treba, da bi bili členski deleži vloženi. Dobiček se mej člane ne razdeljuje, temveč se ga porabi v ustanovitev rezervnega fonda. Uprava posojilnice se mora vršiti od članov samih, kolikor je mogoče brezplačno. Iz teh-le določil je jasno videti, da so ti zavodi ustanovljeni na principih proste vzajemnosti, in da morejo dosti koristiti, ako člani v resnici razumejo občne koristi, in so, kakor treba, nesebični. Vendar to napako, da ne morejo vsled svoje malosti dajati najcenejšega kredita, ne bodo mogli niti se tako vzorno vedeni zavodi odstraniti.

Tretji brzovlak Dunaj—Trst. — Južna železnica se je odločila, upeljati s 1. novembrom tretji brzovlak med Dunajem in Trstom. Z Dunaja bo odhajal vsaki dan ob 7. v jutro. Vlak bo vozil tako hitro, da bo pot za 1½ ure krajši od sedanjih brzovlakov.

Konjski trg v Slavoniji. — Iz uradne statistike je posneti, da je bilo pripeljanih na trg v Oseku v Slavoniji v preteklem letu 172.402 konja; od teh se je 59.999 prodalo. Okolu 6000 konj se je prodalo v Italijo; nekaj tisoč pa na Španko in Turško, ostale konje pa po kronovinah. Cena konjem je bila od 600 do 900 K; takozvani častniški konji so dosegli ceno 1600 K.

Francoska trgovina. — V prvih devetih mesecih t. l. je znašal uvoz 3.282.623.000 frankov, izvoz 2.981.962.000 frankov; v istem času lanskega leta se je uvozilo za 85 milijonov frankov in izvozilo za 30 milijonov več kakor letos.

Izjava.*)

Velečenjenemu gosp. Andreju Jegliču, državnega pravdnika namestniku v Gorici.

Pri kazenski razpravi 1. oktobra t. l. pričeli ste svoj obtožbeni govor z besedami: „Zalibog je današnja razprava pokazala številne nepravilnosti in nezakonitosti, katere so se vršile že več let v „Goriški ljudski posojilnici“, in vsled takih trpi „naše ubogo ljudstvo“. Smatral sem te besede izgovorjene brez premisleka v svrhu, katera navadno nagiblje in vodi obtožujoče državne pravdnike. Odkar pa se je polastila klerikalna politična stranka po svojem organu „Gorica“ Vasega nastopa in posebej Vaših gori navedenih besedij v politično svrhu in posebej v agitacijske svrhe, da napada ugled in solidnost „Gor. ljud. pos.“, dolžan sem kot deželni poslanec in t. č. predsednik „Gor. ljud. pos.“, da Vas jaz pozivljam, da mi pojasnite in odgovorite javno, katere nepravilnosti in nezakonitosti je kazenska razprava 1. oktobra t. l. dognala in kako škodo „našega ubogega ljudstva“. Zahtevam odločnega odgovora, da bodem vedel postopati dalje. Dolžni ste mi odgovoriti, ker morate priznati, da enake besede iz Vaših ust pomenijo mnogo in so sposobne, da zaneso v občinstvo, če ne panike, vsaj nezaupanje proti denarnemu zavodu. Dolžni ste odgovor meni kot predsedniku denarnega zavoda, dolžni ste ga javnosti in dolžni ste ga svojim predstojnikom. Že danes pa moram izjavljati, da je Vaš obtožbeni govor napravil na vsakega, kdor je več poslovanju v denarnih zavodih, vtis, da notranjega poslovanja denarnega zavoda ne poznate. Izjavljam, da je denarno poslovanje in postopanje „Gor. ljud. pos.“ vzorno, da pa naj o tem sodijo edino le večaki, in ne Vi. Odpri se knjige „Gor. ljud. pos.“ vsekdar večakom, da konstatujete red in denarno moč posojilnice. Ako je kazenska razprava dognala, da se je, odkar obstoji posojilnica, vsakdo sprejemal kot deležnik, ne glede na stranko in druge okoliščine, da se je vsak tak deležnik vpisal v društveni register, takrat ko so imeli čas gg. odborniki, in od leta 1897. naprej, ko so nastavljeni v „Gor. ljud. pos.“ izvežbani strokovni uradniki, le ti takoj po vplačanih deležih, ta malenkostna formaliteta nepravilnost nikomur ne škoduje, niti priglodu nad poslovanjem posojilnice, najmanj pa „našemu ubogemu ljudstvu“. Zahtevam jasnega odgovora od Vas, da bode „to ubogo ljudstvo“ vedelo, koliko je na Vaših besedah istine, v koliko pa so izrečene brez pomisleka na eventualne posledice.

Z vsem spoštovanjem

Dr. Henrik Tuma,

deželni poslanec in t. č. predsednik „Goriške ljudske posojilnice“.

*) Za vsebino pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon. Op. ured.

Poročilo ravnateljstva „Trgovsko-obrtna zadruga“ v Gorici z mesečnim jamstvom za opravljeni mesec september 1900.

1. Število zadržnikov dne 1. sept. 1900	1570
Narasho tekou meseca za	15
Padlo tekou meseca	3
Štev. zadržnikov dne 1. okt. 1900. je znašalo	1582
2. Število deležev dne 1. septembra	3166
Prirasho deležev tekou meseca	31
Odpadlo	5
Število deležev dne 1. okt. je znašalo	3192
3. Svota vplaćanih deležev do 1. sept.	319178-36
tekou meseca	11154-16
izplaćanih	554-—
Svota vplaćanih deležev dne 1. okt.	329778-52
Svota podpisanih deležev po 300 kron dne 1. oktobra	95760-—
4. Predujmov je bilo izplaćanih dne 1. sept.	724407-52
Prirasho tekou meseca	30145-56
Odpadlo	10549-12
Stanje predujmov dne 1. okt.	744008-96
5. Dopolnilni zaklad je znašal 1. sept.	76137-29
Tekom meseca se je doplaćalo	3641-33
Stanje dopolnilnega zaklada dne 1. okt.	79778-62
6. Do konca meseca je prosilo 1749 prositeljev za predujme v znesku	1384418-39
Dovolilo se je v znesku	1037658-04
Izplaćalo	1025453-58
7. Hranilne vloge so znašale dne 1. sept.	237436-97
Vlošilo se je tekou meseca	16413-—
Izplaćalo	9881-27
Stanje hranilnih vlog dne 1. okt.	246018-70
8. Gotovine v blagajnici dne 1. sept.	3255-08
Svota prejemkov tekou meseca	110848-93
izdatkov	104526-67
Saldo v blagajnici dne 1. oktobra	9577-34
9. Denarnega prometa blagajnice v mesecu septembru	315375-60
Lastna glavica v vplaćanih deležih	329773-52
Zaupana glavica v hranilnih vlogah	246018-70
Razmerje	32:24

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. — Predujmi se vraćajo v enem ali več tedenskih obrokih z obrestni vred po dogovoru. Posojila na krajši čas na menjico se obrestujejo po dogovoru. — Seja ravnateljstva je vsak petek ob šestih uri zvečer.

Uradne ure so od 9. do 12. dopoldne in od 3 do 4. popoldne vsaki dan.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupevališče nirsberškega in drobnege blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE
za pisarnice, kadilce in popotnike.
Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE
za krojače in čevljarje.

Svetinjlce. — Rožni venci. — Mašne knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:
Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, trošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35-8

Prodajalnica jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senz), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Kopač & Kutin,
trgovca v Semeniški ulici št. 1
v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«

VELIKA ZALOGA ŠIVALNIH STROJEV IN DVOKOLES SAUNIG & DEKLEVA V GORICI

ulica Municipio št. 1
mehanična delavnica v Nunski ulici št. 16.

V zalogi imamo naš 100 šivalnih strojev vsake vrste na razpolago, kakor za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, tudi za umetno vezenje (Stickeri). Nahajajo se tudi v . . . logi dvokolesa prvih tovarn kot avstrijskih in inozemskih.

Brez konkurence!)
Cene so od glid. 90 naprej.
Z nami je vsaka konkurenca nemogoča!
Se toplo priporočamo z odličnim spoštovanjem udani
SAUNIG & DEKLEVA.

C. kr. vsakteremu privilegirani koj razum- kroji, ljivi krojiti.
Kar napove iz knjige tabelna mera, to izpolni vsake velikosti in mode.

MARTIN POVERAJ

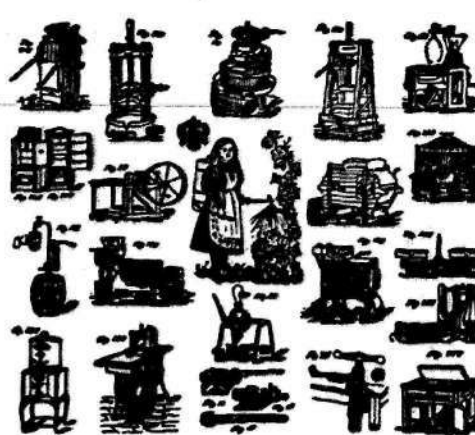
v Gorici,
civilni in vojaški krojač,
z zalogo najfinjšega blaga.

Edino na Travniku št. 22. I. nadstropje.

Ima svojo izborno zalogo vsake vrste blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn in gotovih oblek, dežnikov in sebnih plaščev za vsako sezono.

Velika izbér:
zavratale in ovratale, gotovega perila in srajce Jäger ter vseh drugih k oblekam spadajočih priprav za vsaki stan po najnižji ceni.
Sprejemajo se naročila za izdelov. raznih oblek jaket, pelegrin, dežnik, plaščev, tudi za dame, po najnovejši modi.

Anton Obidič,
čevljar
v Semeniški ulici šte. 4
v Gorici,
priporoča se
za raznovrstna naročila po meri
za gospe in gospode.
Naročila se izvršuje hitro.

Karol Draščič
pekovski mojster in . . .
v Gorici na Koru št. . .
Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.
Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja . . .
postrežbo po jako zmernih cenah: . . .

Ivan Schindler
Dunaj, III. Erdbergerstr. št. 12.
razpošilja gratis in franko kataloge . . .
vensko-italijanskem jeziku z več ka . . .
slikami o vseh vrstah aparatov . . .
potrebni predmetih za kmetijst . . .
stvo, za obrtne in gospodarske . . .
Gene nižje kakor drugod
Ugodni pogoji plačevanja.
Za reealno postrežbo se garantira.
Solidne zastopnike se išče.
IVAN SCHINDLER
c. kr. privileg. lastnik.
Dunaj, III. Erdbergerstr. št. 12.

Najino zahvalo

izrekava prav toplo vsem, nama naklonjenim poznanim in nepoznanim p. n. odjemalcem, zlasti pa velespoštovanemu žentstvu, katero zahteva s tako odločnostjo po vseh prodajalnicah najine testenine.

Z vsem spoštovanjem
Žnidaršić & Valenčič.
II. Bistrica, oktober 1900.

Mirodilnica (drogerija)
A. JERETIČ
(prej B. Poniž)
Tržna ulica, pri sadnem trgu.
V zalogi se vdobiva po skromnih cenah:
Barve suhe in oljate (proste in v škatlah), pokosti (lake), zamazka (kit), klej (lim), karbolinej, tinta; cement; čopiči, ščeti, šablone; za- maški, gobe, mlo; bencina, sveče, užigalice, petrolej; špirit, gelatina, vinska kislina; žveplo, vitrijol; cevi iz kavčuka, galoše; razne soli, olja in esence, kitova mast, (štokfiževo olje), zdravilna zelišča; čaj, med, mineralne vode; cedike (gome), cerkveno kadilo in kot primesa di- šeči storaks; razna čistila, gladila in mazila (kot smirek, steklen papir, votlič, kolamaz itd.); prepase za kilo, obveze in druge kirurģične oprave; pogača za pse, fosforno- kisló apno (Futterkalk); lepodišeče blago (parfumerije); potrebšćine za fotografijo itd.

Vojaških invalidov velika
zlata in srebrna loterija.
Glavni dobitek 60.000 kron
v gotovini z 20% odbitkom.
Ivalidne srečke po 1 krono
priporočajo: G. Gentili, V. A. Jona, Michelstädter & Comp., A. Pincharlo.

Zahvala.

Za mnogoštevilne dokaze srčnega sočutja in odkritosrčnega so-
zalovanja, kateri so nam došli iz bližine in daljave, povodom velike
nosreče, smrti našega ljubljenege in nepozabljivega soproga, oziroma
očeta, sina, brata, zeta in svaka, gospoda

Frana Pečenko,

c. in kr. poročnika, računskega vodje,

kakor tudi za mnogoštevilno udeležbo raznih društev pri pogrebu
pokojnika, izrekamo, ker nam je nemogoče, vsakemu posebej se za-
hvaliti, tem potom vsem našo najiskrenejšo in najprisrčnejšo zahvalo.
Žalujoci ostali rodbine

Pečenko-Rollet.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi
sklepa
zavarovanja na smrt in na doživetje, doto otrokom,
pokojnine in različna zavarovanja.
25-letni mož zagotovi proti četrtletni zavarovalnini K 8-42 zaostalim svojim K 1000—, plačilno takoj po njegovi smrti ali pri doživetju 60. leta. Po petletnem plačevanju zmanjšuje se zavarovalnina za dividendo.
Najugodnejši pogoji. — Ves dečiček pripada členom.
V poslednjih letih je bilo izplaćano 10 odstotkov zavarovalnine.
Izplaćana dividenda K 716.541-28
Reserve in fondi K 20.579.494-88
Dosedanja izplaćila K 62.922.942-86
Pojasnila in tarife radovoljno pošilja
generalno ravnateljstvo banke „SLAVIJE“ v Pragi
na Havlićkovem trgu,
kakor tudi nje generalni zastop v Ljubljani.

„Ljubljanska kreditna banka“
v Ljubljani
Spitalske ulice št. 2.
Nakup in prodaja
vseh vrst rent, državnih papirjev, zastavnih
pisem, srečk, novecv, valat itd. po najkulant-
nejših pogojih.
Posojila na vrednostno papirje proti nizkim
obrestim.
Zavarovanje proti kurzni izgubi.
Promese k vsem žrebanjem.
Sprejemanje denarnih vlog
na vložne knjižice, na tekoči račun in na giro-
konto s 4½%im obrestovanjem od dne vloge
do dne vzdiga.
Eskompt menjic najkulantneje.
Borzna naročila.